

Mga Tunguhin 1

TA: 2 min ATA: _____

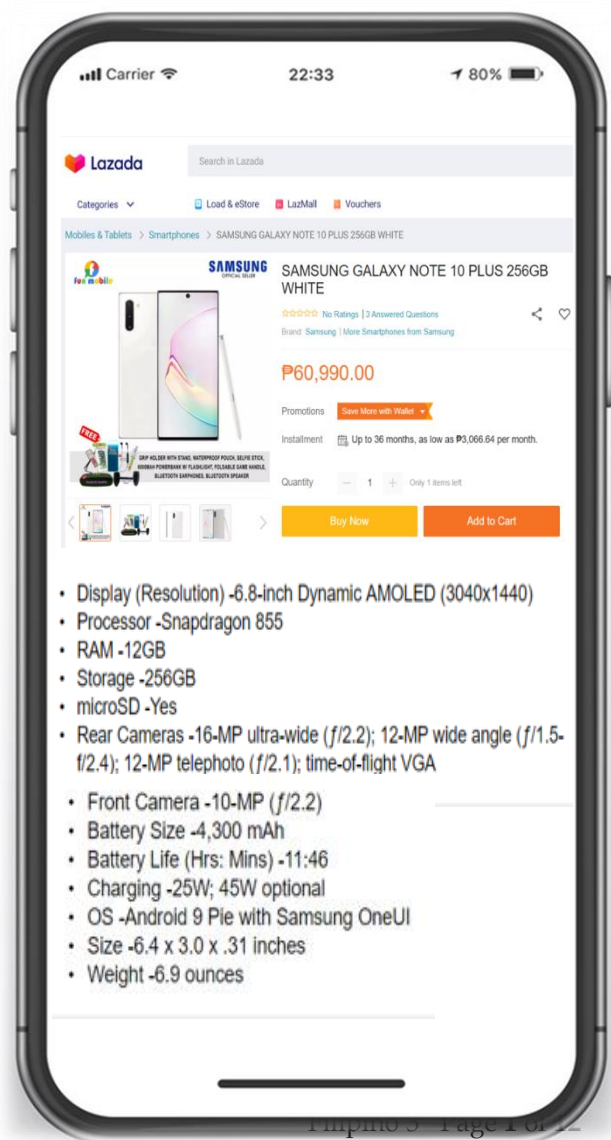
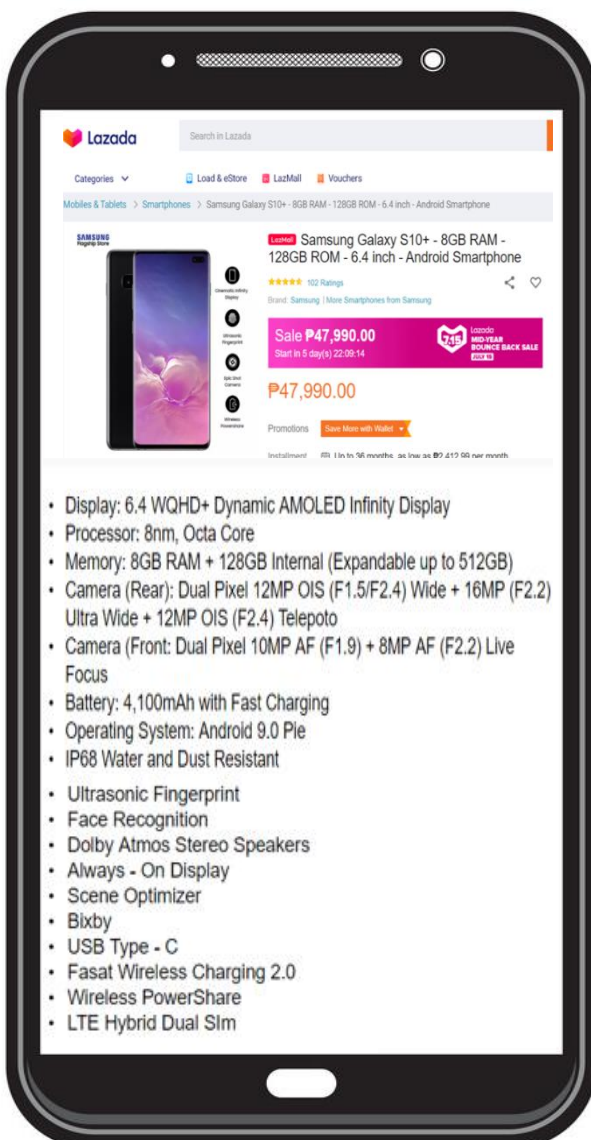
Sa katapusan ng talakayan, ang mga iskolar ay inaasahang:

1. natutukoy ang mga hakbang at kahingian sa pagsulat ng sulating naglalarawan; at
2. nakapagsasaayos ng tekstong paglalarawan na may pangunahing larawan at mga tiyak na detalye.

Gawin Natin 2

TA: 5 min ATA: _____

PANUTO: Suriin ang *specification* ng dalawang produkto sa larawan at sagutin ang sumusunod na katanungan.

1. Batay sa mga nakasaad na *specification*, alin sa dalawang yunit ang nakahihigit para sa iyo? Ipaliwanag.

2. May pagkakapareho ba ang dalawang yunit sa iilang *specification*? Ano-ano ang mga ito?

3. Nakatulong ba ang ibinigay na *specification* sa iyong pagpapasiya? Ipaliwanag.

4. Maliban sa paglalahad, anong uri pa kaya ng anyo ng pagpapahayag ang nakasaad sa larawan – pagsasalaysay, paglalarawan, o argumentatibo? Pangatwiran.

5. Batay sa sagot sa bilang 5, gaano kahalaga ang anyo ng pagpapahayag na ito sa larangan ng komersyo? Ipaliwanag.

Alamin Natin

TA: 6 min ATA: _____

Ang **tekstong paglalarawan** ay nagbibigay-katangian o deskripsiyon sa isang tao, bagay, pook o pangyayari. Ito ay gumagamit ng iba't ibang uri ng pandama na tumutukoy sa paningin, pang-amoy, pansalat, panlasa, at pandinig. Taglay rin nito ang pagkakaroon ng tono o damdaming nangingibabaw sa kabuuan ng isang akda. Maaaring ito ay masaya, malungkot, natutuwa, nagagalit at iba pang emosyon. Isa rin sa elementong makatutulong upang maging mabisa ang paglalarawan ay ang paggamit ng wika. Kinakailangan na ang isang naglalarawan ay mabisang nakagagamit ng mga salitang nagpapalinaw ng kaisipan at

nagbibigay ng tatak o kakintalan sa mambabasa. Ang pagiging organisado sa pagpili ng mga detalyeng magbibigay-diin sa isang paksang inilalarawan ay mahalaga rin. Ang isang mabisang paglalarawan ay yaong nagbibigay ng impresyon sa isipan ng mambabasa.

Mahalaga ang paglalarawan dahil ito ay isang daan upang makilala ang isang tagapagpahayag. Sa pamamagitan ng kaniyang pagbibigay-katangian sa anumang kaniyang inilalarawan, nagkakaroon ng ideya ang tagapakinig o mambabasa kung ano ang kaniyang panlasa tungkol sa mga bagay-bagay, kung paano siya mag-isip at kung paano niya binibigyan ng katawagan o leybel ang mga bagay sa kaniyang kapaligiran. Sa ganitong paraan din ay napagagalaw niya ang kaniyang imahinasyon, maging ng kaniyang mambabasa o tagapakinig.

Layunin ng paglalarawan ang makalikha ng imahe sa isipan ng kaniyang mambabasa upang maging sila ay maranasan din ang naranasan ng manunulat. Ang paglalarawan ay karaniwang isinasagawa upang makahikayat ng kapuwa. Isang halimbawa ay ang paglalarawan ng mga pook-pasyalan upang makahikayat ng mga turista. Isa pa ay ang paglalarawan ng isang bagong produkto upang makahikayat ng mga mamimili.

Mga Hakbang sa Paglalarawan

1. **Pangangalap o pagkuha ng datos.** May tatlong paraan sa pagkuha ng datos. *Una*, maaaring gamitin ang pandama tulad ng paningin, panlasa, pang-amoy, pandinig at pansalat; *pangalawa*, maaaring sa pamamagitan ng mga midyum tulad ng larawan, pinta, iskultura, pelikula, awitin, sayaw, at iba pa; *at pang huli*, maaaring gamitin ang imahinasyon o isipang mapanlikha.
2. **Pagbuo ng pangkalahatang impresyon.** Ang pangkalahatang impresyon sa paglalarawan ay ang pangkalahatang larawan na susuportahan ng mga tiyak na detalye.
3. **Pagpili ng disenyo o balangkas.** Sa pagbabalangkas, maaaring ayusin ang paglalarawan ayon sa kronolohikal na pagkakasunod-sunod, heograpiya, kahalagahan, o di naman kaya'y sa laki o layo sa tumitingin.

4. **Pagsulat ng burador ng paglalarawan.** Sa pagsulat ng burador o *draft*, mahalagang isaalang-alang ang sumusunod:
 - a. pagbuo ng pangunahing larawan o impresyon
 - b. pagpili ng mga detalye na sumusuporta at magbibigay-diin sa kabuuang impresyong gustong ilarawan; at
 - c. pagpili ng pansariling pananaw.
5. **Pag-edit sa simula.** Muling balikan ang sinulat at isagawa ang rebisyon. Nirerepaso rito ang gramatika, wastong paggamit ng bantas, wastong paggamit ng salita, *writing voice*, at iba pang mga kahingian sa epektibong paglalarawan.

Mga Kahingian ng Epektibong Paglalarawan

Wastong Pagpili ng Paksa

Hindi natin maaaring sabihing may wasto at maling paksa sa paglalarawan. Ang mahalagang isaisip ng isang tagapagpahayag ay dapat maging maingat siya sa pagpili ng paksang kaniyang inilalarawan. *Higit na mainam na piliin ang paksang mayroon siyang sapat na kaalaman.* Upang maging bihasa sa paglalarawan, mainam na magsimula sa mga bagay na karaniwang nakikita araw-araw. Mainam ding ilarawan ang mga bagay na ang *tagapagpahayag mismo ang unang nakamalas* sa halip na ibatay ang paglalarawan sa impormasyong mula sa iba.

Pagbuo ng Isang Pangunahing Larawan

Madalas nating sinasabi na *first impression lasts*. Ito ang dahilan kung bakit mahalaga na makabuo tayo ng isang malinaw na mabisang **pangunahing larawan** sa isipan ng ating tagatanggap. Kung naging palasak o karaniwan ang ating pambungad, makatitiyak tayo na hindi na magiging interesado ang ating tagapakinig o mambabasa sa mga susunod pa nating sasabihin.

Mahalagang makabuo agad tayo ng isang malinaw na kakintalan sa isipan ng ating tagapakinig o mambabasa. Ang daan upang mapukaw ang interes ng tagapakinig o mambabasa ay *ang pagbibigay ng kabuuan ng inilalarawan bago pa man ang maliliit na detalye.*

Kaisahan

Ang kabuuan ng paglalarawan ay nagaganap sa *pagbibigay ng mga maliliit na detalye na magbibigay linaw sa kabuuan ng inilalarawan*. Dapat ay hindi ilihis ang mga detalyeng ipinapahayag sa pangunahing larawang nabuo sa simula. Ang mga salitang pipiliin upang maging sangkap ng paglalarawan ay nararapat na naaayon sa kabuuan ng inilalarawan upang matiyak ang kaisahan ng diwa.

Pagpili ng mga Sangkap

Sa paglalarawan, mahalaga ang maliliit na sangkap o detalye dahil ito ang siyang nagiging basehan ng tagapakinig o mambabasa upang mapag-iba ang bagay na inilalarawan sa iba pang bagay. Sa pagpili ng sangkap ng paglalarawan, kailangang tiyakin ng naglalarawan na magiging daan ito sa pagkakalikha ng mental na larawan sa isipan ng tagapakinig o mambabasa.

Mahalagang matiyak din ng tagapakinig na ang *sangkap na kaniyang pipiliin sa paglalarawan ay may kaugnayan sa pangunahing larawan* na nabuo sa simula. Hindi maaaring sumalungat sa pangunahing kaisipan dahil magiging daan ito sa pagkawala ng bisa ng paglalarawan.

Pagpili ng Angkop na Pananalita

Kung iba't ibang kulay ang gamit ng isang pintor upang makalikha ng isang obra maestra, salita naman ang siyang sandata ng isang tagapaglarawan upang makalikha ng imahen. Kailangan ay mayroon siyang kasanayan sa pagpili ng mga salitang maaaring mapagalaw ng imahinasyon ng kaniyang tagatanggap. Ang paggamit ng mga salitang nakakakiliti ng isipan ay higit na epektibo. Ito ay sa kadahilanang higit na nagiging madali at mabilis ang pagbuo ng mental na imahen ng inilarawan.

Mahalaga ring tiyakin ng tagapagpahayag na ang kaniyang pinili ay angkop sa *pandamang kaniyang inilarawan*. Nangangahulugang, ang salitang gagamitin ay dapat nakapupukaw ng pandama ng mambabasa – paningin, pandinig, panalat, pang-amoy at panlasa. May mga pang-uring angkop sa isang partikular na pandama ngunit hindi naman angkop sa iba. Isang halimbawa ang salitang “mapanghi” na isang salitang ginagamit upang tukuyin ang isang partikular na amoy. Hindi ito maaaring gamitin sa paglalarawan ng isang bagay na ating nakikita.

Sanayin Natin

TA: 15 min ATA: _____

I. Panuto: Isulat sa hanay A ng *fishbone organizer* ang tamang pagkakasunod-sunod ng mga hakbang sa paglalarawan. Isulat naman sa hanay B ang titik ng mga pahayag na nagbibigay-turing sa katapat na hanay. (Non-Graded ang gawaing ito).

	A	B
1)		
2)		
3)		
4)		
5)		

- Ang pagsasaayos ng nilalaman ng tekstong naglalarawan ay maaaring pakronolohikal, ayon sa kahalagahan, heograpiya at iba pa.
- Kinakasangkapan natin ang ating naoobserbahan sa paligid sa paglalarawan. Maaari ring ihango sa mga napanood o nabasa.

- c. Isinaalang-alang ang kahingian ng epektibong paglalarawan sa pagrerepaso ng sinulat na burador.
- d. Binibigyang-pansin dito ang impresyon at detalye ng sinusulat na nakasandig sa pangunahing larawan.
- e. Bago tukuyin ang mga tiyak na detalye ng inilalarawan, mahalagang matukoy muna ang pangkalahatang larawan.

II. Panuto: Ibigay ang hinihinging sagot ng bawat bilang. Isulat lamang sa patlang ang tamang sagot.

1. Ang isang tekstong naglalarawan ay _____ sa isang tao, bagay, pook o pangyayari.
2. Ang isang mabisang paglalarawan ay yaong nagbibigay ng _____ sa isipan ng mambabasa.
3. Sa tekstong naglalarawan, mahalagang ibigay muna ang _____ bago isaad ang maliliit na detalye.
4. Tiyaking ang mga _____ ay may kaisahan sa pangunahing larawang binubuo sa simula.
5. Mahalagang may _____ sa paksang pipiliin upang higit na maging mabisa ang paglalarawan. Kaya naman, mainam na magsimula sa mga bagay na karaniwang nakikita araw-araw.
6. Sa pagpili ng sangkap, tiyaking ang maliliit na detalyeng inilalarawan ay hindi _____ sa pangunahing larawan.
7. Sa pangungusap na, *mataas ang kaniyang buhok*, nararapat palitan ng *mahaba* ang panguring ginamit dahil ang *mataas* ay sumusukat sa tayog o tangkad ng isang bagay. Nangangahulugang nararapat isaalang-alang ang _____ sa paglalarawan.

8. Sa halip na:

Nabulabog ang gabi sa malakas na ihip ng hangin. Halos liparin ng hangin ang mga pinagtagpi-tagping yero sa bubong.

Higit na epektibo kung:

Nabulabog ang gabi sa haginit ng hangin. Umalingawngaw ang pagkalampag ng mga pinagtagpi-tagping yero sa bubong.

Nangangahulugang nararapat tiyaking ang mga salitang gagamitin sa paglalarawan ay nakapupukaw ng _____.

9. Tunguhin ng paglalarawan na magpanday ng _____ sa isipan upang maranasan ng mambabasa ang mundong ipininta ng manunulat sa pamamagitan ng paghabi ng mga salita.

10. Batay sa talata sa ibaba, nararapat na tanggalin ang pangungusap na may bilang _____ dahil wala itong kaisahan sa loob ng teksto.

[1] Nangungusap ang katahimikan ni Masnah. [2] Nagsilbing sinulid ang mga tinuran ko na tumahi sa napunit niyang puso. Ganoon na man talaga di ba? [3] Sa isang mabagsik na mundo, minsan, nakakahanap tayo ng kandungan sa mga taong kapuwa nating sugatan. [4] Pinagsasaluhan ang hapdi, at kusang mapapatila ng kurot ang pagdurugo, hanggang sa tuluyang manunuyot, mangangati. [5] Sa huli, sabay-sabay na makakahanap ng kaluwalhatian sa marahang pagpilas ng langib. [6] Kapuwa kami nakaahon sa dagat ng kalungkutan.

III. Panuto: Ibigay ang wastong pagkakasunod-sunod ng talata. Mamili lang ng lima mula sa pitong pagpipilian. Isulat sa nakalaang patlang sa gilid ang mga titik ng tamang sagot. Isaalang-alang ang mga kahingian ng epektibong paglalarawan.

Nasa loob ako ng jeep. As usual, usad-pagong ang takbo nito. Sana pala tumakbo na lang ako papuntang Iligan City.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

1. Halos hikain naman ako sa tambutsong naligaw yata ng landas. Hinihithit ng looban ng jeep. Hindi mataboy-taboy ng sumigasig na simoy ng kaumagahan.
2. Bagaman mabagal, dalisay ang usad ng jeep sa lubak-lubak na daan. Walang bakas ng palatandaang nilipasan na ito ng panahon.
3. Isang kembot na lang, wasak na. Kumakalagkag sa pagtakbo ang kalawanging sahig ng jeep. Kabalintunaan sa matitingkad nitong pintura sa labas.
4. Nadungisan na rin ang kamay ko sa kalawanging hawakan nito. Nanghahalas sa palad.
5. Labas-pasok sa loob ang hininga ng kaumagahan. Tinataboy ang buga ng tambutsong nagtatangkang gumapang sa loob.
6. Abala na sa katatakip ng panyo ang karamihan, habang ang iba ay nagtatyaga na lang sa mga palad na nangangamoy-kalawang.
7. Di ko kasi alam kung alin ang inaantok, ang drayber ba o ang minamaneho niyang pinaglumaan na ng panahon.

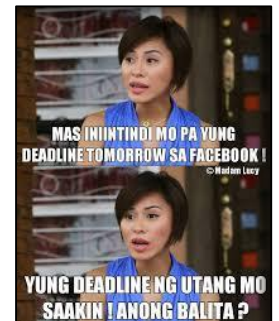
V. Panuto: Basahin ang teksto at sagutin ang mga gabay na gawain sa ibaba. (*non-graded* ang gawaing ito).

Maniningil

ni Genoveva Edrosa-Matute

Kung may makita kayong isang lalaking hangos sa paglalakad, may kipkip na karterang katad na halos magputok sa mga lamang resibo at kung ano-anong papel, siyamnapu't siyam sa isang daan, ang taong yaon ay isang kubrador o maniningil ng mga pautang. Kung siya'y kinakatawan ng isang malaking bahay-kalakal, ang ayos niya'y maaaring may kakinisan at nag-aanyaya sa isang tunay na pagpipitagan. Kung sa kabilang dako, siya na man ay isang tagapaningil ng isang tindahan, malamang na ang ayos niya'y gusgusin, pawisan, at parang wala nang kapana-panahong makapag-ayos sa sariling katawan. Iyan ang maniningil: laman ng lansangan, kilabot ng mangungutang, panauhing pinagtataguan. Dalaw na kinamumuhian.

Malayo-layo pa'y matatanaw mo siyang ang hagdanan mo ang tinutungo. Pagmamasdan mo munang mabuti upang matiyak kung sino siya. Kung mapagsiya mo'y magbibilin ka sa iyong kasambahay na para bagang may katotohanan ang iyong sinasabi. "Hoy," ang sasabihin mo, "hoy, kung may hahanap sa akin, sabihin mong ako'y wala. May pinaroroonan." At marahan kang papasok at pakubling uupo sa isang sulok na kunwa'y may binabasa o anumang pinagkakaabalahan. Ikaw nga ang hanap. Itatanong kung saan ka naroon, at ang pinagbilinan mo na ma'y matapat sa kaniyang tungkulin. "Hindi ko po malaman kung kailan sila babalik," ang naririnig mong sagot. "Magbalik po kayo ulit," ang habol pa. At mararamdaman mong aalis ang maniningil. Ang yabang ng kaniyang mga hakbang ay kilalang-kilala mo na. Makahihinga ka nang maluwag. Sisilip ka nang bahagya sa puwang ng durungawan, at pagkasilip mong lumiko na ang salot na kinatatakutan mo'y uubo ka nang bahagya na para bang nabunutan ka ng isanglibo't isang tinik sa dibdib.

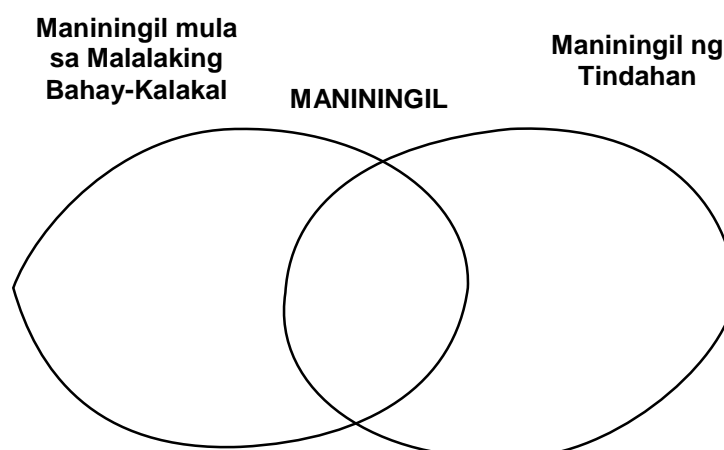
Datapwat huwag mong hinalaing hindi malaman ng kubrador ang buong katotohanan. Hindi nawalan ng kabuluhan ang nilakad-lakad niya sa mga lansangan. Hindi nawalan ng kahulugan ang pagkapudpod ng kaniyang sapatos sa ginagala-gala sa bahay-bahay ng mga mangungutang. “Oh, iyang mga mangungutang!” ang nasasabi-sabi niyang madalas na susundan pa ng isang mariing kagat sa labi. “Iyang mga mangungutang ay maraming dahilan kapag nagkakataong dinaratnan mo sa bahay. Naroong siya’y may pinagbayaran. Naroong siya’y napagkasakitan. Naroong kung nauna-una ka lamang nang kaunti ay walang salang nabayaran ka niya. Oh, sari-saring dahilan ang ibinibigay nila sa iyo kung mataunan mong nasa bahay ang mga iyan. At parang pagpapakilala ang kanilang katapatan ng loob ay ihahabol pa kunwari sa iyo ang *“Magbalik ka bukas.”*”

Sa kabila ng gayong pabuntot, ang ating kubrador ay hindi nagbabalik. Dalang-dala na siya sa “bukas” ng mga mangungutang. Alam niyang ang kanilang “bukas” ay “bukas” na walang katapusan.

Oh, iyang maniningil! Pinandirihang parang ketongin. Nilalayuang parang may sakit na nakakahawa. Kinasusuklamang parang isang salarin. Ang pagdalaw ay ipinangingilabot na parang pagdalaw ng isang sakuna!

Gabay na gawain

1. Bigyan ng komparatibong paglalarawan ang maniningil na kinatawan ng malalaking bahay-kalakal at maniningil ng tindahan. Punan lamang ng sagot ang Venn Diagram sa ibaba.

2. Ano ang layunin ng tekstong nabasa?

3. Bigyan ng masining na paglalarawan ang mga mangungutang sa Pilipinas batay sa nakasaad sa teksto.

4. Kopyahin ang bahagi ng teksto na HIGIT na ginamitan ng masining na paglalarawan.

5. Batay sa sagot sa bilang apat, ano ang implikasyon nito sa lipunang Pilipino?

TA: 2 min ATA: _____

Tandaang sa paglalarawan, mahalagang matukoy muna ang pangkalahatang larawan o kabuuang larawan bago ang maliliit na detalye. Tiyaking ang mga detalyeng ito ay may kaisahan sa pangkalahatang larawan. Isaalang-alang naman ang pagpili ng angkop na salita sa paglalarawan. Siguraduhing ang mga salitang ito'y nakapupukaw ng pandama. Upang makapagpanday ng mental na imahe o larawang-diwa, mahalagang makita, maramdaman, marinig, malasahan, at maamoy ng mambabasa ang inilalarawan.

Mga Sanggunian:

- Atanacio, Heidi C. et al. (2016). *Pagbasa at pagsusuri ng iba't ibang teksto tungo sa pananaliksik*. Quezon City: C and E Publishing House
- Bernales, Rolando A. et al. (2009). *Retorika: ang sining ng pagpapahayag*. Malabon City: Mutya Publishing House, Inc.
- Dafrosa, Carmina H. et al. (2016) *Pagbasa at pagsusuri ng iba't ibang teksto tungo sa pananaliksik*. Bulacan: St. Andrew Publishing House

Inihanda ni: JED MICHAEL E. FUENTES
Posisyon: Special Science Teacher 3
Kampus: Central Visayas Campus
Pangalan ng reviewer: Lorilee D. Demeterio
Posisyon ng reviewer: Special Science Teacher 4
Kampus: Caraga Administrative Region Campus